

протягом періоду дії листка непрацездатності не вести трудову діяльність, отримуючи при цьому залежно від стажу повну або часткову компенсацію втраченого заробітку. Наявність компенсації втраченого за період тимчасової втрати працездатності заробітку має ключове значення для виконання завдань соціального страхування, оскільки застрахованій особі гарантується не тільки збереження робочого місця, але й те, що сама застрахована особа та члени її родини за цей період практично не відчують погіршення фінансової забезпеченості. Самі по собі гарантії стосовно збереження для застрахованої особи робочого місця характеризуються меншою ефективністю щодо виконання завдань соціального страхування, оскільки потреба в коштах для існування самої застрахованої особи та членів її родини з великою імовірністю змушує тимчасово непрацездатну особу продовжувати трудову діяльність навіть у такому стані.

За допомогою збереження за тимчасово непрацездатною особою робочого місця та виплати такій особі компенсації заробітку, втраченого нею за період тимчасової непрацездатності, соціальним страхуванням вирішуються такі завдання: 1) запобігання продовженню застрахованою особою трудової діяльності в стані тимчасової непрацездатності, а отже, попередження падіння продуктивності праці даної особи; 2) запобігання погіршенню стану матеріальної забезпеченості особи та членів її родини в разі, якщо застрахована особа фізично не має можливості (навіть бажаючи без огляду на всі можливі негативні наслідки) продовжити трудову діяльність у стані тимчасової непрацездатності. Крім того, в рамках даного виду соціального страхування здійснюється часткова оплата санаторно-курортного лікування застрахованих осіб і їхніх дітей, що також спрямовано на підтримку якості та відновлення трудових ресурсів у країні.

**О. В. Кравченко, канд. екон. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”**

УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТУВАННЯМ У БАНКАХ

Необхідність удосконалення теоретичних і методичних основ управління бюджетуванням у банках зумовлена змінами інноваційного характеру стратегій їх розвитку.

Бюджетування є технологією фінансового планування, яка пов'язана з усіма без винятку загальними функціями менеджменту і підсистемами управління. Її інтегрованість у функції та підсистеми управління вказує на те, що рішення суб'єктів бюджетування, які формалізовані у вигляді бюджетів, не можуть базуватися на суб'єктивних, інтуїтивних баченнях, а повинні мати об'єктивний характер, тобто формуватись

виключно на основі наукового, діалектичного підходу. Це зобов'язує суб'єктів бюджетування здійснювати накопичення й обробку управлінської інформації на основі загальних принципів і методів пізнання дійсності. Одержання потрібних даних для цілей бюджетування передбачає наявність відповідним чином організованої системи фінансового й управлінського обліку, яка забезпечує своєчасною, повною інформацією, необхідною для прийняття стратегічних, тактичних і оперативних управлінських рішень.

Вибір системи бюджетування, бюджетних форм і процедур не є чітко обумовленим, проводиться індивідуально з урахуванням специфіки діяльності, організаційної та фінансової структури, цілей і завдань системи бюджетування, повноти її функціональності, ступеня автоматизації існуючих процесів та обсягів фінансування, які виділяються на впровадження даної системи.

Бюджетування вимагає побудови певної організаційно-фінансової структури банку, яка дозволить забезпечити формування бюджетних параметрів і контроль бюджетного процесу.

Бюджетування, як і будь-який інший з об'єктів управління, потребує адекватного аналізу й оцінки його параметрів. На сьогодні не існує загально визнаного, науково-обґрунтованого методу або переліку показників, які слід застосовувати для оцінювання бюджетування в банках. Це є причиною певного суб'єктивізму у виробленні, реалізації управлінських рішень щодо вдосконалення бюджетування. Задля обґрунтованої оцінки бюджетування у банках доцільно використовувати комплекс показників, які всесторонньо характеризують цей процес, створюючи цілісну модель. Система оцінок повинна будуватися таким чином, щоб зв'язок (гіпотези) між цілями (і показниками) різних складових, а також між показниками і факторами бюджетування, напрямок на досягнення результатів, були чіткими та зрозумілими.

Важливим фактом результативності процесу бюджетування є своєчасний контроль, що дозволяє коректувати управління на основі виявлених відхилень.

Досягнення очікуваних ефектів від бюджетування в банках вимагає дотримання низки взаємопов'язаних принципів: термінологічності; балансової рівності та фінансової стійкості активів, а також їхньої прибутковості; ієрархічності; економічної безпеки; автоматизації. Дотримання цих принципів сприятиме адекватності вибору методів бюджетування цілям розвитку, обґрунтованості управлінських рішень щодо вибору альтернатив під час планування та організування фінансових потоків, мотивування виконавців бюджетів до повного і своєчасного виконання фінансових планів, ретельного контролювання і своєчасного регулювання бюджетів тощо.

На ефективність бюджетування впливає низка внутрішніх і зовнішніх факторів. Частина з них є факторами постійної дії, тому їх ідентифікація та аналіз є важливими для вдосконалення бюджетування в банках.

Необхідно визнати, що в банках окремі бюджетні позиції визначаються як прогноз попиту, пропозиції та цін на активи, що знаходяться в обігу на конкурентних фінансових ринках, динаміка яких змінюється під впливом не лише об'єктивних, але й суб'єктивних чинників.

Отже, управління бюджетуванням забезпечує ефективну організацію управлінського процесу, створюючи інформаційну базу для своєчасного реагування цілісної системи управління на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі банку.

В. М. Кремень, канд. екон. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

СУТНІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ

Побудова ефективно організованої системи фінансового нагляду стає все більш важливою з огляду на те, що діяльність на ринку фінансових послуг і у сфері фінансового посередництва супроводжується низкою ризиків. З одного боку, фінансовий сектор покликаний забезпечувати трансформацію заощаджень в інвестиції, з іншого – він здатний генерувати ризики, які можуть викликати кризові явища як всередині фінансового сектору, так і всієї економічної системи.

У широкому розумінні фінансовий нагляд є системою, яку використовує уряд країни, аби гарантувати стійкість фінансового сектору і фінансової системи та їхню безпеку. Визначення сутності поняття “фінансовий нагляд” вимагає розв’язання науково-практичної проблеми щодо співвідношення між поняттями “фінансовий нагляд” і “фінансове регулювання”. У Зеленій книзі, яка була підготовлена в процесі консультацій щодо підвищення проведення регулювання та нагляду за фінансовим сектором України у 2010 р., поняття “нагляд” пропонується трактувати як форму діяльності державних органів щодо забезпечення законності, яка складається з моніторингу, застосування та забезпечення діяльності установ, які знаходяться під наглядом, відповідно до існуючих пруденційних критеріїв. Поняття “регулювання” фахівці робочої групи розуміють як процес створення та дотримання норм і правил діяльності фінансових установ.

Однією з проблем при визначенні поняття “фінансовий нагляд” є те, що на сьогодні вітчизняний законодавець або ж взагалі не визначає цього поняття, або ж підходить до сутності цього поняття як рівнозначного з поняттям “фінансове регулювання”. З цією причини не дозволяють встановити співвідношення між поняттями “фінансовий нагляд” і